

Arkivsak: 201100064-33

Arkivkode: 121

Saksbeh: Håkon Kleven

Saksgang
Bydelsutvalget

Møtedato
26.03.2012

RISIKOVURDERING AV BUDSJETT 2012

Innledning

Administrasjonen har gjennomgått tiltak i budsjett 2012 og kartlagt risikoen for at tiltakene ikke skal bli gjennomført i henhold til fremdriftsplanen, eller få den ønskede økonomiske effekt.

Risikoanalysen er gjennomført for å synliggjøre risiko i budsjettgrunnlaget med utgangspunkt i vedtatt budsjett for 2012, samt status ved inngangen av året. I tillegg er det foretatt en vurdering opp mot regnskap per 29.02.2012 og aktivitetsnivå på de større områdene, som barnevern, kjøp av sykehjemsplasser, samt vedtak om hjemmetjenester frem til uke 10.

Saken inneholder en gjennomgang av de største risikoområdene i budsjett 2012 og en vurdering av usikkerhetsfaktorer og tiltak for budsjettbalanse, sammenholdt med tidligere års erfaring i forhold til kostnadsutvikling. Aktiv prognose bygger på en vurdering av de tiltak som er eller planlegges iverksatt.

Sammenlignet med budsjett 2011 er det i 2012 betydelig færre omstillingstiltak som er planlagt gjennomført. Hovedutfordringer består i å opprettholde aktivitetsnivået på samme nivå som i 2011, med de mindre endringer som er lagt til grunn i budsjett 2012.

Resultat 2011 og konsekvenser for budsjett 2012

Bydelen hadde en driftsmessig mindreforbruk i 2011 på 3,7 mill. kroner. I resultatet har bydelen dekket inn 19,2 mill. kroner i merforbruk fra 2010 og tilsvarende beløpet er lagt inn til inndekning for 2012.

Kjøp av sykehjemsplasser

Budsjettforutsetninger

I budsjett 2012 er måltallet for sykehjemsplasser justert opp til 562 plasser i gjennomsnitt. Befolkningsprognosen tilsier et antall plasser på 557. I tillegg kjøper vi 5 vurderingsplasser på Abildsø sykehjem for å møte økt utskrivning som en følge samhandlingsreformen.

I 2011 hadde bydelen en positivt resultat på kr 779 000 hvis vi ser på kjøp av sykehjemsplasser isolert. I tillegg hadde bydelen et merforbruk på 1,018 mill. kroner knyttet til overliggere ved sykehusene.

Bydelen har per uke 10 i gjennomsnitt brukt 544 sykehjemsplasser, noe som gir en årsprognose på ca 12 mill. kroner i mindreforbruk, i forhold til budsjetterte plasser. Lavere antall kjøp av plasser gir også en reduksjon i inntektene. Egenandeler for en langtidsplass er i gjennomsnitt kr 160 000 per år. En konsekvens av at bydelen kjøper 20 færre sykehjemsplasser er et den samlede inntekten blir ca 3,2 mill. kroner lavere enn budsjettert. Samlet årsprognose blir da 8,8 mill. kroner i mindreforbruk.

Utvikling i antall sykehjemsplasser er som følger:

<i>Institusjonsplasser - totalt</i>	Budsjett Mål 2012	Gjennomsnitt h.i.å	Res 11.03.2012
Somatisk/bokollektiv	345	329	326
Skjermede /forsterkede	126	125	122
Korttids-/rehabiliteringsplasser	81	80	82
Aldershjem	10	10	10
Totalt:	562	544	540

Usikkerhetsfaktorer

Befolkningsutviklingen tilsier ingen endringer i antall plasser gjennom året. Per 11.03.2012 kjøper bydelen 540 plasser, noe som er betydelig under forventningene i budsjettet. Det er imidlertid knyttet stor usikkerhet til antall overliggere på sykehusene som en følge av manglende sykehjemsplasser i Oslo. Fra 11.03.2012 er det registrert 5,1 overliggere i gjennomsnitt per dag. Bydelen har budsjettert med 2 per dag med kr 4 000 per plass per dag. 3 ekstra overliggerdøgn per dag gir en økt årlig kostnad på 4,38 mill. kroner. Siste uke (uke 10) hadde bydelen 9,6 overliggerdøgn på sykehus.

Tiltak for budsjettbalanse

Knyttet til samhandlingsreformen er det gjennomført følgende tiltak for å møte oppgavene som er knyttet til samhandlingsreformen:

I budsjett

- 5 vurderingsplasser på Abildsø sykehjem, samarbeid m/ SYE, hvor bydelen forestår rehabiliteringen
- Avsatt til overliggere Oslo Universitetssykehus, 2 per dag
- Økt innsatsteamet, 1 fysio- og 1 ergoterapeut
- Økt 1 årsverk fagutviklingssykepleier
- Opprettet 1 årsverk demenskoordinator fra 01.05.2012
- Økt 0,5 årsverk helsesøster i skolehelsetjenesten

Fra februar

- 2 ekstra saksbehandlerårsverk bestillerkontoret

Det er fortsatt for tidlig å si hvordan dette utvikler seg, men så langt er det antall overliggere som medfører store ekstrautgifter og beløpet kan bli høyt hvis bydelen ikke får sykehjemsplasser når dette er nødvendig og det ikke finnes alternativer å oppdrive. Den største utfordring så langt i år har vært mangel på sykehjemsplasser.

Sykehjemsetaten planlegger imidlertid en utvidelse av antall plasser. Det vil bli 17 nye sykehjemsplasser ved Langerud sykehjem så snart personale er på plass. Videre vil det bli 20 nye sykehjemsplasser på Romsås sykehjem, forventet åpning i slutten av mai.

Risikovurdering

Sykehjemsplasser - kommentar	Prognose	Sum
Lav risiko, men utviklingen av kjøp av plasser og utgifter til overliggere kan endre seg raskt	Aktiv prognose	3 000 000
	Pessimistisk anslag	- 2 000 000

Aktiv prognose bygger på status på kjøp av plasser til og med uke 10 korrigert for overliggere på sykehus i tillegg til lavere vederlagsinntekter enn budsjettert. Per dags dato ligger prognosen samlet for disse område netto 4,5 mill. kroner i positivt avvik men det forventes en viss økning i kjøp av sykehjemsplasser.

Pessimistisk prognoseanslag er basert på et gjennomsnitt antall plasser på 557 plasser, i tillegg til at samlet antall overliggerdøgn i gjennomsnitt blir liggende på 5 plasser.

Hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten gjennomførte den største omstillingen i 2011 og reduserte bemanningen med samlet 48,6 årsverk. I 2012 er tjenesten ytterligere redusert med 1,26 årsverk hjemmesykepleie og 1,77 årsverk hjemmehjelp.

Ressursbehovet i hjemmetjenesten er beregnet etter samme modell som prismodellen i brukervalgsordningen. Årsverkene ble dimensjonert ut fra gjennomsnittlige brukerrater i Oslo, gjennomsnittlig vedtakstid basert på erfaringer fra 2011, direkte brukertid og forventet korttidsfravær som i brukervalgsmodellen, samt at 80 % av vedtakstiden forventes utført.

Som det fremkommer av påfølgende oversikter er det ikke vesentlige avvik mellom antall brukere og vedtakstimer når det gjelder budsjettforutsetninger sammenholdt med faktisk rapportert ved siste rapporteringstidspunkt.

Status pr 04.03.2012 er som følger:

Hjemmesykepleie	Mål 2011	18.12.2011	Mål 2012	4.3.2012
Antall brukere	928	889	897	898
Vedtakter per uke	2 552	2 632	2 520	2 628
Planlagte timer per uke	2 552	2 706	2 520	2 759
Utførte timer per uke	1 965	2 077	2 092	*) 2 168
Snitt ant. vedtakstimer per bruker	2,75	2,96	2,81	2,93
Snitt ant. planlagte timer per bruker	2,75	3,04	2,81	3,07

*) siste beregning av utførte timer 12.02.2012

Kommunal hjemmehjelp	Mål 2011	18.12.2011	Mål 2012	4.3.2012
Antall brukere	1 100	1 140	1 100	1 107
Vedtakter per uke	1 342	1 359	1 287	1 326
Planlagte timer per uke	1 342	1 284	1 287	1 249
Utførte timer per uke (80 %)	1 047	969	1 030	*) 981
Snitt ant. vedtakstimer per bruker	1,22	1,19	1,17	1,20
Snitt ant. planlagte timer per bruker	1,22	1,13	1,17	1,13

*) siste beregning av utførte timer 26.02.2012

Den største utfordringen for hjemmetjenesten er uforutsigbarheten knyttet til samhandlingsreformen og kravet til raskt å kunne motta utskrivingsklare pasienter. Dette er spesielt knyttet til varsel fra sykehuset om at pasienter blir sendt hjem uten at dette blir gjennomført på avtalt dag. I tillegg har det vært hyppige re-innleggelser noe som gjør planleggingen og vurdering av fremtidig ressursbehov uforutsigbart.

Hjemmetjenesten har per 04.03.2012 samlokalisert seg på 2 geografiske steder, noe som forventes å gi mer robuste grupper og større fleksibilitet gruppene imellom.

Hjemmetjenesten - kommentar	Prognose	Sum
Moderat risiko for merforbruk	Aktiv prognose	0
	Pessimistisk anslag	- 3 000 000

Risiko-område innenfor bestillerkontoret og hjemmetjenesten oppsummeres på følgende områder:

Risikoområder	risiko
Merforbruk av sykehjemsplasser	L/M
Mangel på ledige sykehjemsplasser	H
Få kontroll over revurderinger av vedtak, unngå at vedtak bare fortsetter å løpe	M
Redusere brukerratene innen praktisk bistand, avslutte ”unødvendige” vedtak	M/H
Overliggere OUS Ullevål	H
Sikre høy nok effektivitet i egen hjemmetjeneste – øke direkte brukertid	M/H
Fremskaffe kvalitativt gode nok målinger på direkte brukertid	M
Sikre nødvendige bemanningsreduksjoner i egen tjeneste som følge av overgang til private leverandører	H
Merforbruk på hjemmetjenesten pga økt press fra utskrivingsklare	M

Barnevern

Budsjettforutsetninger

Barnevernet er budsjettert med en rammeøkning i 2012 på 7,1 mill. kroner til 98,9 mill. kroner. Dette er 10,9 mill. kroner mer enn det som ble samlet regnskapsresultat for 2011 innenfor barnevernsområdet. Budsjettet bygger i stor grad på samme budsjetterte aktivitetsnivå som i 2011 korrigert for prisøkning og helårsvirkning av bydelens akutthjem som ble etablert sommeren 2011.

Med utgangspunkt i resultat 2011, budsjett 2012 og status pr februar ser tallene ut som følger:

Antall plasser i institusjon	antall 31.12.2011	antall gj.snitt 2011	antall budsjett 2012	Per februar 2012
Ordinære institusjonsplasser	12	13,8	13,6	10,3
Fosterhjem under institusjon	7	7,4	8,6	7

Usikkerhetsfaktorer

Ut fra budsjettet på 13,6 ordinære institusjonsplasser er det en plan på utflytting fra to institusjonsplasser etter august 2012. Dette går som planlagt. Per februar har bydelen kjøpt færre

institusjonsplasser enn avsatt i budsjett men i mars er det foretatt 3 akutt plasseringer som kan bli langvarige.

Priser på institusjonsplasser kan variere mye og vil påvirke resultat og prognose i stor grad selv om vi holder oss innenfor de fastlagte rammer for antall plasser. I budsjettet er det lagt inn en gjennomsnittlig pris på kr 6 779 per døgn. Gjennomsnittspris per døgn for plassene kjøpt per februar er på kr 6 977, slik at vi ligger godt an når det gjelder antall plasser men gjennomsnittsprisen er høyere enn forutsatt.

Den største usikkerhetsfaktoren er akutt plasseringer. Det er i budsjettet tatt høyde for en mindre brutto økning i antall plasser fordi antallet akutt plasseringer i 2011 har vært markant lavere enn gjennomsnittet de siste fire årene. Budsjettet er basert på et gjennomsnitt på 12 kjøpsplasser i barnevernstjenesten, men i tillegg kommer bydelens akutthjem som tilsvarer 2- 4 plasser.

Tiltak for budsjettbalanse

I 2011 ble det opprettet to egne akutthjem i bydelen som skal kunne ta imot inntil fire barn for plassering midlertidig og på kort varsel. Dette er med på å redusere den økonomiske risikoen med dyre akutt plasseringer i institusjon. Etablering av egne akutthjem reduserer sårbarheten knyttet til nye plasseringer.

Med utgangspunkt i følgende utvikling vil institusjonsplasser samlet gå mot balanse:

Prognose	Jan	Feb	Mars	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Snitt
Akkumulert forbruk ¹⁾	11,6	10,3											
Oppdaterte måltall ²⁾	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6
Forventet aktivitet eksisterende	14	14	14	14	14	14	14	14	12	12	12	12	13,6
Bruk akutthjem	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

¹⁾ Ofot og barnevernskontoret. Gjennomsnitt hittil i år. ²⁾ eksklusiv akutthjem.

Risikovurdering

Barnevern samlet - kommentar	Prognose	Sum
Risiko for negativt avvik anses som lav	Aktiv prognose	0
	Pessimistisk anslag	- 5 000 000

Pessimistisk prognoseanslag er basert på en økning i akutt plasseringer og økt gjennomsnittspris på institusjonsopphold. Blir gjennomsnittsprisen på dagens nivå og vi bruker 12 plasser som budsjettet, gir dette et merforbruk på 1 mill. kroner. En ekstra akutt plass med gjennomsnittspris på kr 11 000 pr døgn gir en ekstrakostnad på 4 mill. kroner i året.

Økonomisk sosialhjelp

Budsjettforutsetninger

I budsjettet for 2012 er det lagt til grunn at bydelen skal ha 398 klienter i gjennomsnitt med en gjennomsnittlig utbetaling per klient på kr 9 700 per mnd. Rammen for økonomisk sosialhjelp er redusert med 2,779 mill. kroner sammenlignet med justert budsjett 2011. Bydelen hadde et samlet forbruk på økonomisk sosialhjelp på 44,1 mill. kroner i 2011.

Økonomisk sosialhjelp har fortsatt den positive utviklingen de første 2 månedene i 2012, sammenlignet med fjorårets økonomisk utbetaling og antall klienter.

Utviklingen av antall klienter per måned sammenlignet med 2010 og 2011:

Måned	Antall aktive klienter		
	2010	2011	2012
Jan	485	380	373
Feb	525	420	394

Måltall - Sosialtjenesten	Resultat 2011	Måltall 2012	Status feb. 2012
Gjennomsnittlig antall klienter med økonomisk støtte per mnd.	402	398	384
- herav klienter 18-24 år,	43	38	40
- herav klienter 25 år og eldre	359	350	344
Gjennomsnittlig brutto utbetalt per klient med økonomisk støtte per mnd for året	9 680	9 700	10 126

Usikkerhetsfaktorer

Usikkerhet vil i hovedsak være knyttet til det meget stramme boligmarkedet. Arbeidsmarkedet viser ingen tegn på svekkelse så langt.

Bruk av rusplasser og hybelhus ligger over det som er planlagt så langt i år, til tross for at avsetningen på dette område er økt sammenlignet med 2011.

Isolert sett kan økonomisk sosialhjelp gå mot en positiv resultat på 1,5 mill. kroner hvis aktivitetsnivået holder seg på dagens nivå.

Det er knyttet noe usikkerhet til eventuelt behov for overføring av økonomisk sosialhjelp til kvalifiseringsprogrammet, men dette er avhengig av aktivitetsnivået utover året. Så langt i år ligger bydelen under måltallet, men aktiviteten forventes å komme opp på måltallet i løpet av mars.

Tiltak for budsjettbalanse

Ingen særskilte tiltak anses nødvendig på nåværende tidspunkt, men det med rusplasser og hybelhus er nødvendig på følge opp.

Risikovurdering

Økonomisk sosialhjelp - kommentar	Prognose	Sum
Moderat sannsynlighet for positivt avvik	Aktiv prognose	1 500 000
	Pessimistisk anslag	- 1 000 000

Med utgangspunkt i utviklingen pr februar er det stor sannsynlighet for positivt resultat i 2012. Hvis vi fortsetter med gjennomsnittlig utbetaling pr klient på dagens nivå og øker antall klienter som i budsjettforutsetningene vil det bli et merforbruk på 1 mill. kroner.

Mindreforbruk 2011 – disponering av midler

Bydelen avla et positivt driftsregnskap i 2011 med 3,7 mill. kroner. I forbindelse med bydelsutvalget budsjettbehandling er det ikke avsatt tilstrekkelig midler til hjemmesykepleie natt. Det ble ikke flertall for bydelsdirektørens forslag om å redusere natt-tjenesten med 2 stillinger, som skulle gi en salderingseffekt på 1,4 mill. kroner. Bydelsutvalget ba i første omgang om ny konsekvensvurdering og saken i sak14/12 til møte 20.02.2012. Der ble det fattet følgende vedtak:

”Bydelsutvalget går i mot å inndra 2 årsverk hjelpepleiere natt fra og med 1.3 2012. Bydelsutvalget ønsker full klarhet over konsekvensene av at 2 årsverk hjelpepleiere natt inndras før vedtak om inndragning treffes. Bydelsutvalget ber bl.a. administrasjonen legge fram en redegjørelse for arbeidsoppgavene og tidsbruk til nattevaktene pr. i dag og hvordan disse oppgaver vil bli løst etter inndragning av 2 årsverk.”

Som en følge av denne utsettelsen er det ikke avsatt tilstrekkelig med midler til å drifte tjenesten med nåværende bemanning. Det vil derfor bli nødvendig å øke avsetningen med 1,4 mill. kroner. Bydelsdirektør vil foreslå at det dekkes inn fra mindreforbruket fra 2011.

I forbindelse med behandling av budsjettet 2012 ble det vedtatt å øke budsjettet for egenbetaling av sykehjemsopphold med kr 730 000, som en følge av at det ble foreslått å øke med ytterligere 5 sykehjemsplasser. Det var i bydelsdirektørens forslag kun lagt inn midler til kjøp av plasser uten å ta hensyn til økte egenbetalingsinntekter. Fra administrasjonens side ble dette begrunnet med at prognosen for 2011 tilsa en lavere egenandelsinntekt enn det som var forutsatt og at det sannsynligvis også ville få tilsvarende konsekvens for budsjett 2012. Dette ble det ikke tatt hensyn til ved behandlingen. Prognosen så lagt viser en mindreinntekt på området med ca 1 mill. kroner knyttet til dette forholdet, men det er for tidlig å si hvor stort avviket kan bli.

Samlet vurdering av prognose for 2012

Ut fra en samlet vurdering av aktivitetsnivået per februar er det mest sannsynlige at bydelen vil gå i balanse i 2012.

En samlet pessimistisk anslag på et merforbruk på 11 mill. kroner anses ikke som sannsynlig. At noen av områdene i større eller mindre grad kan få et merforbruk kan ikke utelukkes. Det anses ikke nødvendig å foreta noen endringer i budsjettet på nåværende tidspunkt for å imøtekomme eventuelle negative avvik.

Område	Aktiv prognose	Pessimistisk anslag
Sykehjemsplasser, overliggere, vederlag	3 000 000	- 2 000 000
Hjemmetjenesten	0	- 3 000 000
Barnevern	0	- 5 000 000
Sosial	1 500 000	- 1 000 000
SUM	4 500 000	- 11 000 000

Forventninger til budsjett 2013 og økonomisk situasjon

Bydelen avsluttet 2011 med et positivt resultat på 3,7 mill. kroner. Dette tilsier at bydelen ligger godt an i forhold til aktivitetsnivået som skal bidra til økonomisk balanse også i 2012.

Bydelens rammer er redusert med 19,2 mill. kroner i 2012 som en følge av inndekning av merforbruk i 2010. En balanse i regnskapet for 2012 innebærer at bydelen har et aktivitetsnivå som ligger 19,2 mill. kroner under kriteriefordelte midler. Dette er et meget godt utgangspunkt for budsjettet arbeidet i 2013.

Som det fremkommer av oversikten under, er det i perioden 2013 – 2015 forventet et rammekutt i bydelens budsjett på samlet 30,2 mill. kroner med utgangspunkt i vedtatt økonomiplan for Oslo kommune. Ved inngangen av 2013 vil bydelen ha med seg 19,2 mill. kroner i ”friske” midler.

For at bydelen skal unngå kutt allerede i 2014, er det nødvendig at aktivitetsnivået holdes på dagens nivå og at bydelen styrer mot et mindreforbruk på 10,4 mill. kroner i 2013. Denne summer er tilsvarende det som er lagt inn som planlagt kutt for bydelen i 2014.

Selv med et slikt nøkternt utgangspunkt, som forutsetter balanse i regnskapet i 2014, vil dette medføre et omstillingsbehov på 11 mill. kroner i 2015.

En økning i aktivitetsnivået ut over dagens nivå vil gi behov for å ytterligere omstillinger allerede i budsjettet for 2014.

Endring i ramme og inndekning	2012	2013	2014	2015
Aktivitetsavvik i 2011	3,7			
Rammekutt jf økonomiplan		-8,8	-10,4	-11,0
Realendringer ^{*)}	- 3,7			
Omstillingsbehov før inndekning av merforbruk	1,7	-8,8	-10,4	-11,0
Merforbruk til inndekning fra 2009/2010	-19,2			
Sum inndekningsbehov inkl merforbruk året før	-19,2	-8,8	-10,4	-11,0
Avvik i tjenesteproduksjonen ved inngangen av året	19,2	19,2	10,4	0,7
Planlagt omstilling for budsjettåret	0	0	0	10,3
Årsresultat	0	10,4	0,0	0,0

^{*)} realendringen i 2012 på 3,7 mill. kroner er lik mindreforbruket fra 2011 for å gjøre oversikten enklere. Er blant annet nyttet til økning i natt-tjenesten med 1,4 mill. kroner og lavere vederlagsinntekter på 1 mill. kroner.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Risikovurdering av budsjett 2012 tas til etterretning.

Tove Stien / s
bydelsdirektør

Håkon Kleven / s
avdelingsjef